ו: בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

מאי קמ"ל. כמאי דנקט עד מוצאי שבת דלענין רלופים ליכא למימר כדפרישית: **מאי** לאו דטריד דבעי למיבעל. הכא ליכא לשנויי לגבי משבת כדלעיל דת"כ אינו פטור עד מוצאי שבת וקא משמע ליה נתנה טועה דפטור ליה עד מוצאי שבת אבל לעיל אפילו כי אמרינן לגבי משבת ולא מצי למיבעל בשבת מכל מקום דוקא נקט עד מוצאי שבת משום דעד למוצאי שבת תולין כדם בתולים היכא דעבר ובעל: **והא** אמר ר' **אבא אבל** חייב בכל המצות כו'. ואכתי סבר דטירדא דליכא מצוה כלל מחייב אבל טירדא דלא מצי בעיל תשיב טירדא דמצוה כיון שטרוד במה שאינו יכול לעשות מצוה:

חוץ מן התפילין שנאמר בהן **פאר**. ואמרינן בפרק בתרא דמועד קטן (דף טו.) מדאמר ליה רחמנא ליחזקאל פארך חבוש עליך מכלל דלעלמא אסור ובקונטרס דפי' שנאמר בהן פאר ואבל מעולל בעפר קרנו ורגליו היינו ליתן טעם דלא גילף שאר מצות מתפילין וא"ת ומאי שנא לגבי תפילין אמרינן דדוקא ליחזקאל נאמר ולא לשאר אבלים וגבי תלמוד תורה ילפינן שאר אבלים מיחזקאל דאמרינן (שם) אבל אסור בתלמוד תורה מדאמר ליה רחמנא ליחזקאל האנק דוס ויש לומר דלאסור גמרינן דמדאסר רחמנא ליחזקאל כ"ע נמי אסור אבל להתיר לא גמרינן דליה לחודיה למשרי אתא: **וחני תנאי כי הני תנאי.** אע"ג דפליגי תנאי בהדיא בהכי מכל מקום דמיק אביי לעיל דמשיב טירדא דמצוה הא דלא מצי בעיל דימחא ליה לאקומי מתני' כשמואל דאסר לבעול ומוקי נמי פלוגתא דבריתא אי תשיב טירדא הא דלא מצי בעיל כדי לאוקמי כשמואל כל מה שיכול: **לא** בהליכו בכליים שאין בקיאין בהטייה. פירוש אינו פסיק רישיה דכל העולם אינן כמו בבליים אלא בקיאין הן הילכך שרי להו למיבעל ובלבד שלא יתכוונו לבעול בעילה גמורה ופריך אם כן טורד למה פירוש בשבת אמאי פטר ליה לעיל מק"ש כיון דבקיאין הן בשלמא בחול איכא טירדא לפי שמתכוין לבעול בעילה גמורה ואף לבקיאין יש טירדא לבעול בעילה גמורה כדאמר בפרק שני דברכות (דף טז. ושם) דר"ג היה פטור ומחמיר על עצמו אע"ג דבקי היה שלא היה בבלי אבל בשבת שאינו מתכוין לבעול בעילה גמורה טורד למה ומשני לשאינו בקי פי' לפי שאינו בקי בשעת ק"ש דלאפי' הבקיאין בשעת מעשה קודם מעשה ירגשו שלא יהיו בקיאין הילכך טרודים כולם: **רוב** בקיאין הן. וכל חד וחד מספקינן ליה ברוב וכולם מותרים משמע הכא דרובן בקיאין בהטייה וא"ת דאמרינן בפ"ב דחגיגה (דף יד: ושם) בתולה שעיברה מהו להחזיר כגון שנדקרה על פי חבית ולא היה ריחה נודף מי חיישינן לדשמואל דאמר יכולני לבעול כמה בעילות בלא דם או דלמא באמבטי עיברה ומסיק דשמואל לא סבירא ליה דרב דגדה (דף פד: ושם) נמי קאמר שאני שמואל דרב גוברייה הוא והא אמרינן הכא דרוב בקיאין הן וי"ל דשמואל היה יכול לבעול בעילה גמורה שאשה מתעברת בו בלא דם אבל בהטייה אין אשה מתעברת ולהכי בהכיא דחגיגה ליכא למיחש בהטייה אלא לדשמואל: **אלא** מעתה שושבינין למה מפה למה. פי' בקונטרס כיון שהן בקיאין לבעול בלא דם שמא יצא והיא לא תסיק אדעתה שהטה ומשני דשושבינין ומפה הם שאם לא יצא ויבעול בעילה גמורה ויאחד המפה ואם יצא ויאמר שלא מצא לה בתולים יכולה לומר עדיין בתולה אני וקשה לר"י דאינו מתרץ ממה שהקשה לו דהוי ליה לשנויי דמסקא אדעתה לומר עדיין בתולה אני ועיקר התירוץ חסר מן הספר וגרלה לר"י כפירוש ר"ת דדוקא משבת קא פריך דמפה ושושבינין למה דלריך לבעול בהטייה דמעשה בכל יום שעושין שושבינין אפילו בשבת ומשני שמא יאמרו שלא יצא גמורה ויאחד דם בתולים והוא דומיא דטורד למה דפריך נמי משבת: **אם** לעשות לה פה חייב. דפסח זה עשויה להכנים ולהוציא אויר ולהוציא ליחה: **ואם** להוציא מבמה ליחה פטור. בפרק שמונה שרלים (שבת דף קז: ושם) מוקמינן לה כרבי שמעון ושלקא דעתיה דרבי אמי דמומיב דדם מיפקד פקיד ולדם הוא לריך ולא לפתח ואפ"ה אסר שמואל כרבי שמעון דהוי מלאכה שאינה לריכה לגופה ולהכי פריך ממפים מורסא דבי היכי דלהוציא ממנה ליחה פטור וקיימא לן דפטור ומותר כיון דאינו לריך לפתח אף על גב דשאר מלאכה שאינה לריכה לגופה פטור אבל אסור במורסא שרי משום שער הבא נמי משום מלוה הוי לן למשרי ועוד אפילו שרינן משום שערא טפי משום מלוה כדפירש ר"ת לעיל פריך שפיר דהכא ודאי דהוי פסיק רישיה לענין פתח אי לאו משום שערא היה אסור אבל גבי

מאי לאו דאי לא בעל מצי בעיל אפילו בשבת אמר רבא לא לבר משבת אמר ליה אביי והא עד מוצאי שבת ארבעה לילות קתני אלא אמר רבא כשבעל אי כשבעל מאי קמ"ל קמ"ל דשרי למיבעל בשבת כדשמואל דאמר שמואל [6]פירצה דחוקה מותר ליכנס בה בשבת ואע"פ שמשיר צרורות מתיב רב יוסף [7][8]אתן פטור מקרית שמע לילה הראשון עד מוצאי שבת אם לא עשה מעשה מאי לאו דטריד דבעי למיבעל אמר ליה אביי לא דטריד דלא בעיל אמר ליה רבא ומשום טירדא פטור אלא מעתה טבעה ספינתו בים הכי נמי דפטור וכי תימא ה"נ והאמר רבי אבא בר זבדא אמר רב [9]אבל חייב בכל המצות האמורות בתורה חוץ מן [2]התפילין שנא' בהן יפאר אלא אמר רבא תנאי היא דתנא חדא אם לא עשה מעשה בראשון פטור אף בשני בשני פטור אף בשלישי ותניא אידך ראשון ושני פטור שלישי חייב ואביי התם נמי בטירדא פליגי והני תנאי כי הני תנאי דתניא הכונס את הבתולה לא יבעול בתחלה בשבת וחכמים מתירין [3]מאן חכמים אמר רבה רבי שמעון היא [4]דאמר דבר שאין מתכוין מותר אמר ליה אביי והא מודה ר' שמעון בפסיק רישיה ולא ימות אמר ליה לא כהללו בבליים שאין בקיאין בהטייה אלא יש בקיאין בהטייה א"כ טורד למה לשאינו בקי יאמרו בקי מותר שאינו בקי אסור רוב בקיאין הן אמר ליה רבא בר רב חנן לאביי אלא מעתה שושבינין למה מפה למה א"ל התם שמא יראה ויאבד מתיב רבי אמי [1][2]המפים מורסא בשבת אם לעשות לה פה חייב ואם להוציא ממנה ליחה פטור

מאי לאו. הכך מרכעה לילות עד מוצאי שבת דקתני להכי מני להו דאי לא בעל בעילה גמורה מצי למיבעל וכל דם שהוא מוציא תמיד [5]בהערותיו הוו דם בתוליים ושמעינן מינה נמי דמותר לבעול בחצורה בשבת: **והא מרכעה לילות עד מוצאי שבת קתני.** ולא מסכחת ליה לבר משבת דהא ברביעי ניסת ויש כאן לילי חמישי וששי ושבת ומוצאי שבת: **אי כשבעל.** ולא אתא לאורויי לן אלא היתר דם בתוליים אלא דנקט עד מוצאי שבת מאי קמ"ל ליתני נותנין לה מרכעה לילות על כרחך משום בעילת שבת נקט לה: **שמשיר צרורות.** והאי נמי דלמא מחבל פורתא ומספיקא לא אסרינן ליה: **מאי לאו.** הא דפטור ליה מק"ש בלילי שבת משום דטריד במצוה דבעי למיבעל והעוסק במצוה פטור מן המצוה: **דטריד דלא בעל.** מלטער שלא בעל: **משום דטריד פטור.** בתמיה ומשום לער פטור מאחר שאינו מחשב לעסוק במצוה: **שנאמר בהן פאר.** פארך חבוש עליך (יחזקאל כד) ואבל מעולל בעפר קרנו ורגליו ואין זה פאר לתפילין: [3][**אלא אמר רבא.** ודאי לא מצית לתרוצי הא דתמן פטור מק"ש משום דלא מצי בעיל דת"כ לא הוה פטור דהא לא טריד בדבר מצוה: **בנאי היא.** בעילת חבורה בשבת ומאן דאסר לבעול בשבת כתנאי אמרה לאסר למיבעל דתנא חדא אמרינא דאסר למיבעל דתנא חדא כו']: **פטור.** מקרית שמע: **שניני חייב.** דשבת הוא ואסור לבעול: **ואביי.** אמר לך הכי תנאי נמי בטירדא פליגי והאי דפטר ליה מק"ש לאו משום דשרי למיבעל אלא קסבר המלטער לער של מצוה פטור מקריאת שמע ולא דמי לאבל דטריד טירדא דרשות שאין לערו מצוה אע"פ שאבילותו מצוה ומאן דמחייב סבר טירדא לא פטר [3][ורבא אמר דבמותר לבעול פליגי והני תנאי כהני תנאי]: **בהטייה.** שמטין לגדדין ואין מוציאים דם: **אם כן.** דבקיאים: **טורד למה.** מהו טרדו להפטר מק"ש: **בקי מוחר.** לבעול בשבת דלא פסיק רישיה ולא ימות הוא: **רוב בקיאין הן.** הילכך סתמא לאו פסיק רישיה ולא ימות הוא: **שושבינין למה.** מאחר שיש בקיאין לבעול בלא דם הא דתניא לקמן (דף יב.) היו מעמידין להן שני שושבינין אחד לו ואחד לה כדי למשמש את התתן ואת הכלה כלומר לבקר לאחריהם שלא יהגו בה רמאות בטענת בתולים ואי בקיאין בהטייה מה שושבינין מועילין: **מפה למה.** לבדר את הבתולים. וליטעמיך ל"ג אלא ה"ג שושבינין למה מפה למה: **אמר ליה שמא יראה ויאבד.** שמא לא יצא ויוליא דם ויאבדנו ויאמר לא מצאתי דם דאילו בהטייה אם בא לטעון תאמר לו עדיין בתולה אני: **המפים מורסא.** הפותח פה נפא שקורין קלו"ג: **אם לעשות לה פה.** שמתכוין ליפותה ולהיות לה פתח זה ליום ממר: **חייב.** שהוא מתקן פתח וחייב משום כונה [4]דאסכמן בנין בנעלי חייס דכתיב ויבן את הלעא (בראשית ב):

פטור

מוחר. לבעול בשבת דלא פסיק רישיה ולא ימות הוא: **רוב בקיאין הן.** הילכך סתמא לאו פסיק רישיה ולא ימות הוא: **שושבינין למה.** מאחר שיש בקיאין לבעול בלא דם הא דתניא לקמן (דף יב.) היו מעמידין להן שני שושבינין אחד לו ואחד לה כדי למשמש את התתן ואת הכלה כלומר לבקר לאחריהם שלא יהגו בה רמאות בטענת בתולים ואי בקיאין בהטייה מה שושבינין מועילין: **מפה למה.** לבדר את הבתולים. וליטעמיך ל"ג אלא ה"ג שושבינין למה מפה למה: **אמר ליה שמא יראה ויאבד.** שמא לא יצא גמורה ויאחד דם בתולים והוא דומיא דטורד למה דפריך נמי משבת: **אם** לעשות לה פה חייב. דפסח זה עשויה להכנים ולהוציא אויר ולהוציא ליחה: **ואם** להוציא ממנה ליחה פטור. בפרק שמונה שרלים (שבת דף קז: ושם) מוקמינן לה כרבי שמעון ושלקא דעתיה דרבי אמי דמומיב דדם מיפקד פקיד ולדם הוא לריך ולא לפתח ואפ"ה אסר שמואל כרבי שמעון דהוי מלאכה שאינה לריכה לגופה ולהכי פריך ממפים מורסא דבי היכי דלהוציא ממנה ליחה פטור וקיימא לן דפטור ומותר כיון דאינו לריך לפתח אף על גב דשאר מלאכה שאינה לריכה לגופה פטור אבל אסור במורסא שרי משום שער הבא נמי משום מלוה הוי לן למשרי ועוד אפילו שרינן משום שערא טפי משום מלוה כדפירש ר"ת לעיל פריך שפיר דהכא ודאי דהוי פסיק רישיה לענין פתח אי לאו משום שערא היה אסור אבל גבי

עין משפט נר מצוה

בג א מיי' פ"ד מהל' ק"ש הל' ח סמג עשין יח טוש"ע א"ח סי' ס עפי' ג:

כד ב מיי' פ"ד מהל' תפילין הל' יג וס"ל מהל' אבילות הל' ט סמג עשין לדרגון ב טוש"ע א"ח סימן לח סעי' ה וטוש"ע יו"ד סי' שפח סעי' ח:

בה ג מיי' פ"י מהל' שבת הל' ח סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שכח סעי' כח:

מוסף רש"י

חתן פטור מקרית שמע. קרלאת שמע שלאמרו חכמים, זהו ק"ש שבל מעמו, אבל ק"ש של שחרית וערבית פריב (הפרדס עמ' יד האורה ח"ב סי' ב, מחזיו סי' תסו וצ"ב). **אם לא** עשה מעשה. פירוש משום דטריד במשבת בעולת מלוה אבל אם בעל חייב (שם ושם). **אבל חייב בכל המצות** האמורות בתורה. אע"פ שטרוד בלעבו (ברכות יא.). שנאמר בהן פאר. וכיון דבעו בעפר אין זה פאר (שם) אי: ואבל לאו בר פאר הוא וכשמתפאר מרגלה בעצמו שאינו אבל (סוכה כה.). **המפים.** מנקבים, מורסא. קויטור"ל (שבת קז:). **אם לעשות** לה פה. כתוספתא (עדיות פ"ח) תני הכי אם נקולפה ונעשית לה פה, כדרך שהרופאים של עכשיו עושין, דמתקן לה פתח, חייב. משום בונה פתח אי משום מתקן כלי, מה לי לתקן מכה מה לי לתקן כלי (שבת קז:). ואם להוציא ממנה ליחה. של עכשיו ואינו מושם אם מחזור ותפתוס תיל (שם) מלאכה שאינה לריכה לגופה היא, שבפתח היא המלאכה חה אין לריך לבנות כאן פתח מעכשיו (שם קז:).

מסורת הש"ס

ו) נדה סד:, ב) ברכות טו., ג) קוטה כה. ברכות יא. מו"ק טו. ע"ז [שמחות פ"ו], ד) [עירובין פג. וש"נ], ה) [לעיל ה: וש"נ], ו) שבת קז. ושם: עדיות פ"ב מ"ה, ז) נ"ל בהערלאוטיו. יעב"ן, ח) נ"י כ"י.

תורה אור השלם

ו. הָאֲנַק דֹּם מֵתִים אָבֵל לֹא תַעֲשֶׂה פְּאֵרֶךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ וּנְעָלֶיךָ תָּשִׂים בְּרַגְלֶיךָ וְלֹא תַעֲטֶה עַל שְׂפָם וְלֶחֶם אֲנָשִׁים לֹא תֹאכֵל: יחזקאל כד יז

גליון הש"ס

רש"י ד"ה חייב וכו' ראשכחן בגין בבע"ח. שבת לה ע"ב:

לעזי רש"י

קלו"ג. נפיחות.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com